

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ, ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Σ αυτό το κεφάλαιο θα μιλήσουμε για τις δυσκολίες των πρωτοπόρων Ελλήνων να ριζώσουν σ' αυτή τη γη, να δημιουργήσουν οικογένεια, να ενσωματωθούν στην κοινωνία. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια εικόνα των ανθρώπων αυτών που μετέφεραν εδώ στον Καναδά τη γλώσσα τους, τις παραδόσεις τους και δημιούργησαν τις ελληνικές παροικίες. Όπως οι αρχαίοι πρόγονοί τους όταν εγκαταλείπανε τις αρχαίες ελληνικές πόλεις για να ιδρύσουν τις αποικίες, να δημιουργήσουν ένα νέο ελληνικό κόσμο.

Δυσκολίες των πρώτων μεταναστών

Η ζωή των πρώτων μεταναστών είναι δύσκολη: ξένη χώρα, άλλα έθιμα, γλώσσα που δεν μιλάνε - τουλάχιστον οι πιο πολλοί - κλίμα διαφορετικό, βαρύς κυρίως χειμώνας, μακριά από συγγενείς και φίλους.

Τις δυσκολίες αυτές της ζωής θα προσπαθήσουν να τις αντιμετωπίσουν φτιάχνοντας οικογένεια και δημιουργώντας κάποια κοινωνική ζωή γύρω από την κοινότητα και γύρω από την εκκλησία.

Στον «Ελληνοκαναδικό Οδηγό» που εξέδωσε ο Ηρακλής Παπαμανώλης στο Μόντρεαλ το 1922 αναφέρονται και τα εξής:

«Οι ελληνικές οικογένειες στο Μόντρεαλ ανέρχονται σε 237. Ο αριθμός των γεννήσεων είναι μεταξύ 25-30 το χρόνο. Το 1917 τελέσθηκαν πέντε γάμοι, το 1918 οκτώ, το 1919 επτά, το 1920 οκτώ και το 1921 επτά. Οι θάνατοι ποικίλλουν από 12-18 κάθε χρόνο».

Σ' ένα ανέκδοτο κείμενο γραμμένο το 1979 ο Ιωάννης Φουριέζος αναφέρει πως ένας Έλληνας το 1878 παντρεύτηκε μια Γαλλίδα στη Νέα Υόρκη κι από εκεί εγκαταστάθηκαν στο Μόντρεαλ, πατρίδα της γυναίκας του και άνοιξε ταβέρνα. Ήταν ο Θεόδωρος Κασσιανός. Την ιστορία γι' αυτό τον πρωτοπόρο Έλληνα την άκουσε ο Φουριέζος από άλλους Έλληνες στη δεκαετία του 1930.

Έχουμε και άλλες πληροφορίες - προφορική κυρίως παράδοση - για Έλληνες που παντρεύτηκαν με γυναίκες της χώρας αυτής. Ήταν κυρίως ναυτικοί που αποφάσιζαν να εγκαταλείψουν τα καράβια τους και να εγκατασταθούν εδώ.

Γενικά οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες που έφτασαν στον Καναδά στις αρχές του εικοστού αιώνα ήταν κυρίως νέοι άντρες. Ήρθαν στη ξένη χώρα για μια καλύτερη ζωή και για να βοηθήσουν την οικογένειά τους στην Ελλάδα. Πολλοί απ' αυτούς ήρθαν με σκοπό να μαζέψουν χρήματα για την «προίκα» της αδελφής τους. Η μοναξιά και η έλλειψη της οικογένειας έκανε τη ζωή στη ξενιτιά ακόμα πιο δύσκολη.

ΝΑ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ ΕΔΩ ΤΟΥΣ ΣΤΙΧΟΥΣ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥΣ:

*Σαν πήγε στην Αμερική,
εγύριζεν ο νους του πίσω
καθημερινή και Κυριακή*

*Σαν άρχισε να γράφει γράμμα,
«Καλή μου μάνα κι αδερφή»,
εκεί τον έπιανε το κλάμα.*

*Επέρασε καιρός πολύς,
στα ξένα ασπρίσαν τα μαλλιά του,
γυρίζει πίσω παραλής.*

*Τα πλούτια του είναι περισσά,
Έφερε γούνες και ρολόγια,
έχει τα δόντια του χρυσά.*

*Πηγαίνει στο σπιτάκι ίσια,
Η μάνα του; Η αδερφή;
Είναι κι οι δυο στα κυπαρίσσια.*

Μερικοί από τους νέους μετανάστες παντρεύτηκαν καθώς είπαμε κοπέλες, που γνώρισαν στον Καναδά. Οι πιο πολλοί όμως, όταν ένιωσαν την ανάγκη να φτιάξουν οικογένεια, είτε πήγαν πίσω στην πατρίδα και παντρεύτηκαν Ελληνίδα από τον τόπο καταγωγής τους, είτε ζήτησαν με προξενικό νύφη από την Ελλάδα να 'ρθει στον Καναδά. Μερικές φορές γινόταν ο αρραβώνας στην Ελλάδα χωρίς το γαμπρό, τον οποίο η νύφη ήξερε μόνο από φωτογραφία.

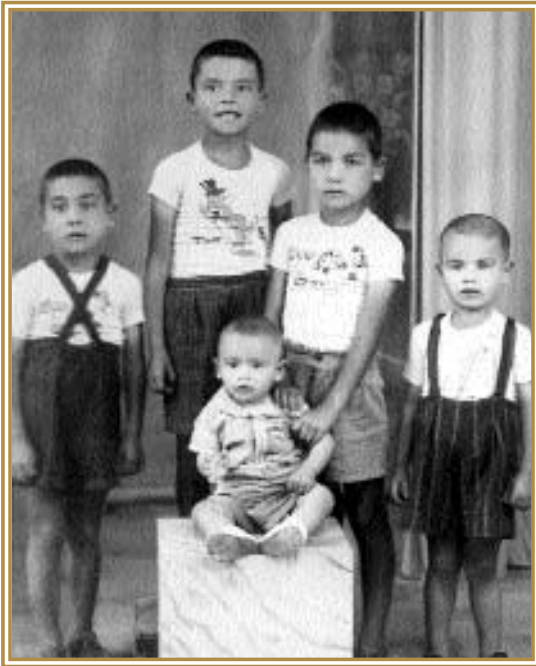
*Μια από τις πρώτες οικογένειες στο Τορόντο.
(Οικογένεια Μαρμάρογλου, 1912).*

Ελληνικός γάμος. Χάλιφαξ, 1932.

Πρώτη οικογένεια Ελλήνων μεταναστών. Χάλιφαξ, 1908.

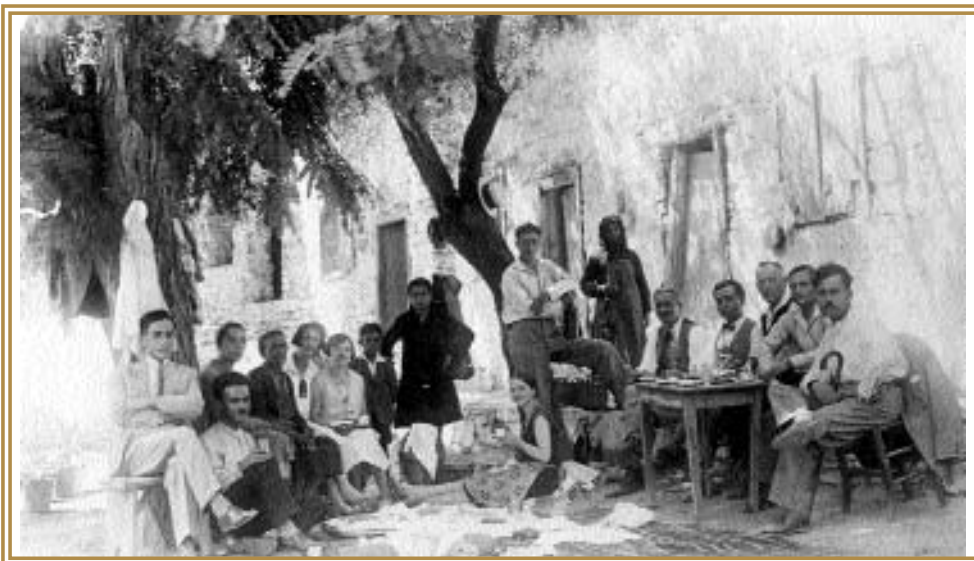
*Παιδιά οικογένειας νέων μεταναστών.
Τορόντο, 1956.*

*Τα παιδιά μεγάλωσαν.
Στη φωτογραφία τρεις γενιές Ελλήνων
στο Τορόντο (1998).*

*Εθνική επέτειος
25ης Μαρτίου.
Χάλιφαξ, 1936.*

*Αρραβόνας
της Αντζελας
Μισιγιάννη
στη Μυτιλήνη.
Ο γαμπρός βραιοκόταν
στο Τορόντο (1929).*

Η Ελευθερία θυμάται

Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο χιλιάδες μετανάστες φτάνουν κάθε χρόνο στον Καναδά. Ανάμεσά τους και πολλοί Έλληνες.

Μια αληθινή ιστορία

... Ο Οδυσσέας Αντωνόπουλος έφτασε στο Χάλιφαξ το 1953 και από εκεί εγκαταστάθηκε στο Μόντρεαλ. Στην Ελλάδα άφησε τη γυναίκα του και δυο μικρά παιδιά. Την πεντάχρονη κορούλα του Ελευθερία και τον Ιάσονα τριών χρονών. Στο Μόντρεαλ έμεινε μ' ένα ξάδερφό του που είχε έλθει ένα χρόνο νωρίτερα απ' αυτόν. Το διαμερισμάκι του ξαδέρφου βρισκόταν στη λεωφόρο Saint Laurent κοντά στη Henri Bourassa.

Ο Οδυσσέας έπιασε δουλειά στο εστιατόριο ενός ομογενούς. Έπλενε πιάτα. Αργότερα πήγε σ' ένα εργοστάσιο που έφτιαχνε ηλεκτρικές συσκευές. Υπέφερε πολύ. Του έλειπαν η γυναίκα του και τα παιδιά του. Οι μέρες του φαίνονταν ατέλειωτες.

Σ' ένα χρόνο εξοικονόμησε λίγα χρήματα, νοίκιασε ένα μικρό διαμέρισμα στην εργατική συνοικία Saint Henri και έφερε τη γυναίκα του και τα παιδιά του.

Η Ελευθερία, σήμερα τριαντάχρονη, θυμάται ακόμη το διαμέρισμα αυτό. Και πώς να το ξεχάσει. Πώς να ξεχάσει τη βραδυά εκείνη που σηκώθηκε να πάει στην κουζίνα να πάρει ένα ποτήρι νερό κι είδε στο φως του φεγγαριού που έμπαινε από την πόρτα δυο μεγάλες νυμφίτσες να κάνουν τον περίπατό τους. Πώς να ξεχάσει τις κατσαρίδες που στήγανε χορό κάθε βράδυ στο δωμάτιο που μοιραζόταν με τον αδελφό της.

Ήταν κι άλλα που θυμάται η Ελευθερία. Οι δυσκολίες στο σχολείο όσο να μάθει την ξένη γλώσσα. Χωρίς φίλους στην αρχή. Η επιστροφή στο σπίτι μετά το σχολείο, χωρίς τους γονείς να την περιμένουν γιατί δουλεύανε. Οι δουλειές που έπρεπε να κάνει στο σπίτι.

Δύσκολα χρόνια. Μονάχα η αγάπη των γονιών της, της επέτρεψε να αντιμετωπίσει τόσο μεγάλες δυσκολίες.

Η Ελευθερία είναι σήμερα γιατρός κι ο αδερφός της πολιτικός μηχανικός. Οι γονείς τους είναι περήφανοι γι' αυτούς. Μα και η Ελευθερία κι ο Ιάσοντας είναι περήφανοι για τους γονείς τους που τόσο σκληρά αγωνίστηκαν γι' αυτούς. Η Ελευθερία κι ο Ιάσοντας θυμούνται. Θυμούνται και καταλαβαίνουν τον κόσμο. Και δεν γυρίζουν την πλάτη στη δυστυχία που συναντούν στο δρόμο τους.

Π

ολλές φορές σε ένα σπίτι μένουν δύο και τρεις συγγενικές οικογένειες. Μοιράζονται μαζί χαρές και λύπες και βοηθούν ο ένας τον άλλον όταν χρειαστεί.

Δύο οικογένειες μοιράζονται το ίδιο σπίτι (Τορόντο, δεκαετία του '60).

Τορόντο 30-6-69

Αγαπημένε μου..., έλαβα το γράμμα σου με τα τόσο συγκινητικά και χαράς δάκρυα γεμάτα γεγονότα, τα οποία δεν άφησαν και τα δικά μου μάτια στεγνά ιδιαίτερα και με το τηλεγράφημά σου, το οποίο έλαβα το Σάββατο το πρωί. Η χαρά μου ήταν τόσο μεγάλη, που δεν μπόρεσα να συγκρατήσω τα δάκρυά μου. Εχθές ημέρα των αρραβώνων μας ήμουν τόσο χαρούμενη και κάθε λεπτό συλλογίζομαι ότι αυτό θα γίνεται τώρα στο σπίτι αυτό θα λένε τώρα υπολογίζοντας κάθε φορά την διαφορά ωρών για να κανονίζουν πιθανολογώντας τις εκδηλώσεις σας...

Οικογενειακή γιορτή (Τορόντο, 1962).

Ληξιαρχικές Πράξεις

Στον Καναδά οι κληρικοί - αλλά και γενικά οι αξιωματούχοι όλων των θρησκειών - είναι και ληξιαρχοί. Δηλαδή κρατάνε ληξιαρχικά βιβλία στα οποία καταγράφουν τις γεννήσεις, τις βαπτίσεις, τους γάμους και τους θανάτους.

Το κράτος αναγνωρίζει τα πιστοποιητικά που εκδίδουν. Έτσι ένας μπορεί να ζητήσει ένα πιστοποιητικό γάμου από την εκκλησία της περιοχής που παντρεύτηκε.

Σήμερα η Ιερά Μητρόπολη Καναδά έχει συγκεντρωτικά ληξιαρχικά στοιχεία για όλους τους Ελληνοκαναδούς που τελούν θρησκευτικά μυστήρια βαπτίσεων και γάμων.

Με το πέρασμα στη δεύτερη και τρίτη γενιά Ελληνοκαναδών έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια σημαντικά και οι μικτοί γάμοι. Από τα διάφορα στοιχεία που έχουμε οι μικτοί γάμοι ξεπερνούν το 60%.

Αυτό ανησυχεί πολλούς γιατί η αφομοίωση γίνεται πιο εύκολη.

ΛΗΞΙΑΡΧΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΕΩΝ									
ο μ α θένιος.	Ήμερομ. Γεννήσεως			Ήμερομηνία Βαπτίσεως			Όνοματεπώνυμον Πατρός και Πατρως	Τόπος Γεννήσεως του Παιδιού	Όνομ Μητρός (
	Έτος	Μήν	Ήμέρα	Έτος	Μήν	Ήμέρα			
ΕΛΥΝ	1998	SEPT.	18 th	1999	APRIL	25 th	BILL DEMIRIS KITIMAT, B.C.	VANCOUVER, B.C.	PATRICIA VAN.
"	1998	SEPT.	6 th	1999	MAY	2 nd	ELIAS V. SOUSOS VAN - B.C.	" "	ELEFTHERIA VAN
ΑΝΤΩΝ ΣΤΙ	1999	JAN.	8 th	1999	"	2 nd	ΚΩΣΤΟΣ ΕΥΦΡΙΑΝΟΥ NICOSIA, CYPRUS	" "	NIKI
JOHN	1998	SEPT.	10 th	1999	"	15 th	JIM SKRIVANOS VAN - B.C.	NEW WESTMINSTER, B.C.	GRET NEW W.
ROBERT	1998	SEPT.	25 th	1999	"	16 th	ΗΡΑΚΛΑΜΠΟΣ ΗΡΑΚΛΑΜΠΟΥΛΟΣ PRINCE GEORGE B.C.	" "	MARIA PAPA VAN.
ZOE	1998	OCT.	26 th	1999	"	16 th	PETER PAPPAS MONTREAL, QUEBEC	" "	MARIA C VAN
ERINA	1998	NOV.	12 th	1999	"	22 nd	RAOUL BILLET NICE, FRANCE	SURREY, B.C.	KALLOPI PA VICTORIA
NICOLE	1998	MAY	23 rd	1999	"	29 th	ΕΓΓΩΛΟ ΚΟΝΤΙ VAN - B.C.	RICHMOND, B.C.	CHRISTINA VAN.
MIKELA	1998	MAY	22 nd	1999	"	29 th	JOHN KOFKINIS ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΕΤΕ GREECE	VAN - B.C.	DESICOSIMA
VE	1997	APR.	21 st	1999	JUNE	5 th	IAN MacPhee VAN - B.C.	CHILLIWACK B.C.	DIMITRA VAN
NBER	1998	OCT.	31 st	1999	"	5 th	" "	" "	"
DAFNE	1998	SEPT.	15 th	1999	"	5 th	DANIEL DITRICK PARHEAD ALTA	VAN - B.C.	PARASEVIE VAN.
IMITRI	1998	SEPT.	6 th	1999	"	12 th	ANASTASIOS LIKOURAS ARHEA EGORINTOS GREECE	" "	VASILIKI VAN.
CEL	1998	SEPT.	9 th	1999	"	13 th	DINO KILINDRIS KALIFEKI THESSALIAS	" "	STEOGIA MONTREAL
THOMAS	1998	DEC.	27 th	1999	"	13 th	CHRISTOPHER BOZITIS VAN - B.C.	" "	KATHY VAN.
ELENI	1998	OCT.	6 th	1999	"	19 th	KOSTAS PETROU PERANEA LOUKAKI CORINTHIAS	" "	JOYANA ET PRINCE GEORGE ALEXANDRA VAN.
WILLIAM	1998	JUNE	26 th	1999	"	20 th	WILLIAM LANE OTTAWA ONTARIO	" "	"
TE LOT	1998	"	26 th	1999	"	20 th	" "	" "	"
(NIKI)	1997	JAN.	15 th	1999	"	20 th	NORMAN HAZEL PENTICTON, B.C.	" "	LOUISA PANAK VAN.
ANILEY MCP	1999	MAR.	10 th	1999	"	20 th	DAVE SANDOVER VAN - B.C.	" "	SOPHIA G VAN

Κοινωνική ζωή Σχέσεις με την Ελλάδα

Οι σχέσεις των ελληνοκαναδικών οικογενειών με τους συγγενείς τους στην Ελλάδα παραμένουν συνήθως στενές. Παλιότερα το ταχυδρομείο ήταν το μόνο μέσο επικοινωνίας μεταξύ τους. Πολλοί προσπαθούν να φέρουν και συγγενείς τους στον Καναδά.

Παρακάτω θα δούμε κάποια συγκινητικά γράμματα αυτής της επαφής.

Γράμμα του Πήτερ Σακελλαρίδη από το Σοχά Λακωνίας ημερομηνίας 15 Νοεμβρίου 1910. Γράφει από το Μόντρεαλ στο παιδί του και στη γυναίκα του. Φαίνεται πως την εποχή εκείνη οι Έλληνες μετανάστες, που έρχονταν στον Καναδά, περνούσαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Μόντρεαλ, Καναδά
Νοεμβρίου 15, 1910

Παιδί μου Ηλία μετά της μητρός σου. Έλαβον την επιστολήν σας προ καιρού και είδα τα γραφόμενά σας. Εγώ ήθελον να σας έστελνα τα ναύλα σας, 108 τάλαρα ή τα εισιτήριά σας πληρωμένα όπως με εγράφατε αλλά επερίμενα τον Νέον Νόμον όπου είχε εις την βουλήν της Αμερικής να ψηφισθεί και εψηφίσθη και διότι ήταν πολύ αγριεμένα τα πράγματα όπου όποιος ερχότανε και δεν είχε 25 τάλαρα εις την τσέπην του τους εγύριζαν πίσω.

Montreal, Canada.
Νοεμβρίου 15. 1910
Παιδί μου. Ηλία Μελά, της
Μητρούσου αγαπών την εστιά
την σου πρό σου με ηδονία
πραπομηνιά σου ηδονία να σου
επιστολή να σου σταβόν σου 108
τάλαρα ή τα ηδονία σου
ρομηνία σου με ηδονία σου
επιστολή να σου Νέον Νόμον
αυτού ηδονία σου ηδονία σου
αμερικανής να ψηφισθεί ηδονία
σου ηδονία σου ηδονία σου
τα γραμμα τα σου σου ηδονία
τα σου ηδονία σου 25 τάλαρα εις
την τσέπην σου ηδονία σου

Ετσι αν και ζούσαν χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά από την πατρίδα, οι Έλληνες στον Καναδά διατηρούσαν στενούς οικογενειακούς δεσμούς με τους γονείς, τα αδέρφια και τους συγγενείς στην Ελλάδα. Πολύ συχνά τους έστελναν επιταγές ή δέματα με δώρα ακόμα και με δική τους στέρωση. Μέχρι το 1970 η επικοινωνία των ξενιτεμένων με την πατρίδα γινόταν μόνο με αλληλογραφία. Με την εξέλιξη όμως της τεχνολογίας και το μικρότερο κόστος της τηλεπικοινωνίας, το τηλέφωνο έγινε το καλύτερο μέσο επικοινωνίας ανάμεσα στις οικογένειες που ζουν στον Καναδά και την Ελλάδα.

Αθήνα - Καναδάς, 28/10/76

Αγαπημένο μου Άνιμο
 γεια σου, και χαρά σου

Τό λάδι είναι 23, τρέχοντας, Πάρα Ελλάδα, το μεσημέρι, με πήρε ο Πίπης στο τηλέφωνο, και μου είπε το καλύτερο που γινόταν, ότι άκουσε από φίλους, η χαρά μας δεν περιγράφεται. Με την κόρη μου να με φέρει, και να είναι κομψοί, ο Μασταμάκης μας, μάλλον που δεν ξέρω πώς τον υποδέχεται. Την παραμένει εύδοξα σου έστω και στην κατάσταση να είναι σου γράφο να να μας. η Τάνια είναι στα σχολεία τώρα ένα μήνα, και είναι μόνη μου, για τους φίλους σου. Την Πάρα είναι θεότερα από το Δεσφίον ήθε η κόρη της ομορφιάς Κλάρα, Καίτη, Καίτη Ελλάδα, είναι θραύει 5 η ώρα Ελλάδα, την έμαθα άρεσε, την δεχόμαθα βέβαια, και έμαθα εδώ στο σπίτι μας, και την παραμένει ότι μπορούσα, να είναι Ελλάδα φαγητά, δεν την άρεσε να πάν στο ξενοδοχείο. Έμαθα την ημέρα, και Κίλη θα βαν, την βελόνη το απόγευμα την πήρα στην Αμερική και την Πέλην το σπίτι έμαθα, διαβάζει στο 21 Δεσφίον, ως την Αμερική έμαθα και γράφω, κούρα που δεν είναι η Τάνια εδώ να μαγειρεύει φαγητά, και με τα νέα μας συναντιόμαστε, και με ένα ρεζιφόν που πήρε η Τάνια, φάει τις ειχές μας, και τα γράφα μου στην Τάνια. φημιά με τον ματσάκι μας, και τα κούρετά μας. Και με χίτες είχες να με φέρει ο Μαστάκης μας.

Με αγάπη και άρα η Μανουλίνα σου
 Μαριέτα

ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥΜΕΝΩΝ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 230344	ΑΡΙΘΜΟΣ 105 ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΜΑΤΟΣ 37009
ΑΡΙΘ. ΠΡΟΣΤΑΣΕΩΣ 22/81	ΑΡΙΘ. ΠΡΟΣΤΑΣΕΩΣ 9/10/76
ΕΙΣΤΗΛΜΕΝΟΝ ΕΛΛΗΦΩΝ ΕΠΕΙΓΜΕΝΟΝ ΜΕ ΚΑΝΑΔΙΑΝ ΠΑΡΑΦΙΚ ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 230344 =	ΕΝΤΑΥΘΑ ΚΑΝΑΔΙΑΝ ΠΑΡΑΦΙΚ
CANADIAN NATIONAL • CANADIAN PACIFIC TELECOMMUNICATIONS CANADIAN NATIONAL • CANADIEN PACIFIQUE	
082195 082195 (071330) 078000 VIA CANADIAN CND 155 F0640 024250 07910 5100 4200 HL 0845 012 4200 10 27 1347	
TICKET RECEIVED, ARRIVE 11 JULY FLIGHT 208 KIGROE STELJOS	
CUL 282 282 282 282	

Ο συντομότερος τρόπος επικοινωνίας ήταν τα τηλεγραφήματα. Η επικοινωνία με το τηλέφωνο ήταν δαπανηρή για τους καινούργιους μετανάστες (1969).

Απόσπασμα από γράμμα μητέρας.

Γάμοι- Οικογένειες

Οι Έλληνες σε μερικές περιοχές του Καναδά έκαναν πρώτα τον πολιτικό γάμο στο δημαρχείο της πόλης που ζούσαν, σύμφωνα με την καναδική νομοθεσία. Τελούσαν, όμως, και θρησκευτικό γάμο όπως ορίζουν οι κανόνες και οι παραδόσεις της ελληνορθόδοξης Εκκλησίας. Σε άλλες όμως επαρχίες δεν ήταν υποχρεωτικός ο πολιτικός γάμος, όπως στο Κεμπέκ, και εκεί τελούσαν συνήθως μόνο θρησκευτικό γάμο. Σήμερα ο πολιτικός γάμος δεν είναι υποχρεωτικός. Όμως για την τέλεση του θρησκευτικού γάμου χρειάζεται πιστοποιητικό της πολιτείας.

*Ζευγάρι
νεονύμφων
(Τορόντο, 1912).*

Γαμήλιο συμπόσιο (Κάλγκαρντ, 1926).

Γαμήλιο συμπόσιο (Μόντρεαλ, 1920).

*Ζευγάρι νεονύμφων
(Οτάβα, δεκαετία 1930).*

*Το ζευγάρι των νεονύμφων στην εκκλησία του Αγίου
Γεωργίου (Τορόντο, 1960).*

*Αντιμέτωπος με το σκληρό καναδικό χειμώνα
(Μόντρεαλ, 1980).*

Εδώ είναι καλοκαίρι (Μόντρεαλ, 1980).

Οι καινούργιες ελληνικές οικογένειες ζούσαν στον καναδικό χώρο διατηρώντας τον ελληνικό τρόπο ζωής. Στην αρχή ζούσαν σε νοικιασμένα δωμάτια και αργότερα σε διαμερίσματα. Όσοι κέρδιζαν από τη δουλειά τους και ύστερα από μεγάλη οικονομία, αγόραζαν το πρώτο τους σπίτι. Συνήθως, πολλές ελληνικές οικογένειες αγόραζαν σπίτια στην ίδια περιοχή και έτσι δημιουργήθηκαν ελληνικές γειτονιές.

Στο Τορόντο οι πρώτες ελληνικές γειτονιές ήταν στη δυτική πλευρά της πόλης κατά μήκος και βόρεια της Bloor Street. Σιγά-σιγά μετακινήθηκαν στο ανατολικό Τορόντο, στην περιοχή East York με κέντρο την οδό Danforth, τον ελληνικό δρόμο στην πόλη και αργότερα, απλώθηκαν και στην βορειοανατολική περιοχή στο Scarborough και Markham.

Στο Μόντρεαλ οι πρώτοι Έλληνες εγκαταστάθηκαν κοντά στο λιμάνι. Από εκεί ανέβηκαν τη λεωφόρο Saint-Laurent μέχρι τη Sherbrooke. Στο σημείο αυτό δημιουργήθηκε η πρώτη ελληνική γειτονιά στις αρχές του αιώνα και αγοράστηκε η εκκλησία της Αγίας Τριάδας. Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο θα ανέβουν στην Avenue du Parc, τη γνωστή στους Έλληνες Παρκ Άβενιου. Η περιοχή αποκαλείται - πάντα από τους Έλληνες - τα «Παραβενείκα». Από εκεί θα προχωρήσουν στο Parc Extension που τη δεκαετία του '70 είναι μια ελληνική γειτονιά με τους Έλληνες να ξεπερνούν το 50% του πληθυσμού. Στη δεκαετία του '80 αρχίζει η μεγάλη έξοδος προς τα προάστια με κυριότερη κατεύθυνση το Λαβάλ. Όλη αυτή η διαδρομή των Ελλήνων συνδέεται με την κοινωνική και οικονομική τους εξέλιξη, την ανάπτυξή τους σύμφωνα με άλλους, τις αλλαγές που επέφερε ο χρόνος στη δομή της εθνικής τους ομάδας.

Οικογένειες στο Μόντρεαλ

Δεκαετία 1920.

Δεκαετία 1930.

Δεκαετία 1970.

Δεκαετία 1980.

Έθνη και έθιμα

Οι Έλληνες του Καναδά διατήρησαν τα ελληνικά έθιμα γύρω από τα μυστήρια του γάμου και της βάπτισης. Δίπλα, όμως, στα ελληνικά έθιμα υιοθέτησαν και μερικά καναδικά. Έτσι βλέπουμε στο γάμο, η νύφη και ο γαμπρός να έχουν τον κουμπάρο και την κουμπάρα, που θα τους αλλάξει τα στέφανα και τα δακτυλίδια, σύμφωνα με το ελληνικό έθιμο. Συγχρόνως, βλέπουμε δίπλα στο ζευγάρι τους παράνυμφους και τις παράνυμφες, έθιμο καναδικό. Μετά το μυστήριο στην εκκλησία ακολουθεί γλέντι όπως και στην Ελλάδα.

Θρησκευτικός γάμος
στο Μόντρεαλ
(δεκαετία 1970).

Θρησκευτικός
γάμος στο Τορόντο
(1997).

Από τη δεκαετία του 1940 και μετά μεταναστεύει στον Καναδά ολόκληρη η οικογένεια. Πολλές φορές όμως έρχεται πρώτος ο πατέρας, βρίσκει δουλειά και μετά ακολουθεί η υπόλοιπη οικογένεια. Οι οικογένειες που έρχονται στον Καναδά, αφού βρουν εργασία, ανοίξουν το σπιτικό τους και γνωρίσουν τη ζωή στον καινούργιο τόπο, φέρνουν με πρόσκληση τα αδέρφια τους και τις οικογένειές τους, ακόμα και τους γέρους γονείς τους. Έτσι, ολόκληρες οικογένειες, ακόμη και ολόκληρα χωριά, μεταφέρονται στον Καναδά. Στο Τορόντο έχει μεταφερθεί σχεδόν ολόκληρο το χωριό Φτελιά Σαρκίνης της Στερεάς Ελλάδας και έχει δημιουργήσει δικό του σύλλογο με πλούσια πολιτιστική δράση.

*Φωτογραφία από διαβατήριο.
Η μητέρα μαζί με τα 5 παιδιά το 1955, όταν έφτασε στο Τορόντο.*

Η ίδια οικογένεια στο Τορόντο το 1959.

*Η ίδια οικογένεια μετά από χρόνια παραμονής
στο Τορόντο το 1998. Τα παιδιά μεγάλωσαν...
έκαναν δικές τους οικογένειες.*

Στο Μόντρεαλ επίσης μερικά χωριά δημιούργησαν δικό τους σύλλογο όπως η Σκούρα και η Βαρβίτσα της Λακωνίας: οι Σκουροβαρβιτσιώτες, οι Θολοποτάμοι της Χίου και άλλοι.

Όψη του Μόντρεαλ.

Σπίτια στο Μόντρεαλ, λαϊκή συνοικία στη περιοχή των «Παραβενέζικων».

Η ελληνική οικογένεια στον Καναδά, και ιδιαίτερα εκεί που υπάρχει οργανωμένη ελληνική κοινότητα, ακολουθεί με μεγάλη αφοσίωση τους κανόνες της εκκλησίας όπως είναι και η τέλεση του μυστηρίου της βάπτισης. Το παιδί που γεννιέται στον Καναδά δηλώνεται στο καναδικό Ληξιαρχείο και παίρνει την καναδική υπηκοότητα. Την ημέρα της γέννησης ο γονιός δηλώνει και το όνομα του νεογέννητου. Οι Έλληνες γονείς βαπτίζουν τα παιδιά τους στις ελληνικές εκκλησίες και δίνουν το όνομα την ημέρα εκείνη.

Βάπτιση στο Τορόντο (1962).

Βάπτιση στο Μόντρεαλ, (1967).

Τις τελευταίες δεκαετίες 1980, 1990, γίνονται πολλοί μικτοί γάμοι. Περίπου το 49% των γάμων που γίνονται στην ελληνική παροικία του Τορόντο είναι μικτοί. Σε αρκετές περιπτώσεις το νέο ζευγάρι ακολουθεί τον ελληνικό τρόπο ζωής και τα παιδιά παρακολουθούν το ελληνικό σχολείο. Σε άλλες περιοχές το ποσοστό των μικτών ξεπερνά το 60%.

Επίσκεψη στη χώρα καταγωγής του πατέρα.

Οικογένεια με Έλληνα πατέρα και Φιλιππινέζα μητέρα.

Παιδί από μικτό γάμο βαπτίζεται σε ελληνορθόδοξη εκκλησία.

Στις μεγάλες γιορτές, όπως Χριστούγεννα, Απόκριες, Πάσχα, ονομαστικές γιορτές, συγγενείς και φίλοι μαζεύονται όλοι και διασκεδάζουν μαζί σύμφωνα με τα ελληνικά έθιμα.

Μια μεγάλη δύσκολη στιγμή στη ζωή της οικογένειας είναι η ώρα που κάποιο μέλος φεύγει για το μεγάλο ταξίδι χωρίς επιστροφή. Και στο θάνατο ακόμα η ελληνική οικογένεια στον Καναδά διατήρησε τα έθιμα που έχουν σχέση με το θλιβερό αυτό γεγονός και τους κανόνες της Εκκλησίας (μοιρολόγι, πένθιμο μαύρο ντύσιμο, κεράκι για το νεκρό, κόλλυβα).

Οι ηλικιωμένοι

Οι Έλληνες στο Τορόντο, με το πέρασμα των χρόνων, είδαν ότι υπήρχε ανάγκη για τη φροντίδα των ηλικιωμένων, που είτε δεν είχαν παιδιά να τους φροντίσουν, είτε είχαν πολύ σοβαρά προβλήματα υγείας. Έτσι, το 1974, οργανώθηκε μια δραστήρια επιτροπή Ελλήνων που φρόντισε να συγκεντρώσει χρήματα για την ίδρυση γηροκομείου. Ύστερα από πολλές προσπάθειες, χτίστηκε στη δυτική περιοχή του Τορόντο το «Ελληνικό Σπίτι» («Hellenic Home for the Aged»). Το έργο τελείωσε το 1986. Το 1994 λειτούργησε νέα πτέρυγα για τους ηλικιωμένους που είχαν πολύ σοβαρά προβλήματα υγείας, το λεγόμενο «Γηροκομείο» («Nursing Home»).

Οι ηλικιωμένοι ζουν μαζί στο ίδιο κτίριο σαν μια μεγάλη οικογένεια. Οργανώνουν διάφορες εκδηλώσεις, εκδρομές και το ετήσιο «Walkathon», για την οικονομική ενίσχυση του οργανισμού.

*Στέγη ηλικιωμένων Μόντρεαλ,
χριστουγεννιάτικη εκδήλωση
(δεκαετία 1990).*

*Ένοικοι του Ελληνικού
Γηροκομείου στο
Τορόντο γιορτάζουν τα
γενέθλια
εκατοντάχρονης.*

Η στέγη ηλικιωμένων υπάρχει και στο Μόντρεαλ δίπλα από το ελληνικό Κοινοτικό Κέντρο. Στο Μόντρεαλ λειτουργεί επίσης ιδιωτικό ελληνικό γηροκομείο, όπως και σύλλογοι ηλικιωμένων, γνωστοί και ως λέσχες ηλικιωμένων.

Τορόντο. Ελληνικό Γηροκομείο στην παρέλαση.

Στιγμιότυπο από την πορεία του ελληνικού γηροκομείου Τορόντο για οικονομική ενίσχυση (Walkathon).

Από την επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου στο Ελληνικό Γηροκομείο του Τορόντο.

Εδώ ετοιμάζεται το χριστουγεννιάτικο καλάθι για τους φτωχούς με τη φροντίδα πολλών ελληνικών οργανώσεων του Μόντρεαλ.

Το καφενείο στη ζωή των μεταναστών

Το καφενείο έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο στην κοινωνική ζωή των πρώτων μεταναστών. Εκεί μαζεύονταν να συζητήσουν τα προβλήματά τους, να μάθουν τα νέα της πατρίδας, να κουτομπολέψουν, να συζητήσουν πολιτικά.

Κι όταν στο Μόντρεαλ, στις αρχές του εικοστού αιώνα, οι Έλληνες χωρίστηκαν κι αυτοί όπως και στην Ελλάδα σε «βασιλικούς» και «βενιζελικούς», χωρίστηκαν και τα καφενεία τους.

Το πατροπαράδοτο καφενείο εξελίχθηκε με τη πάροδο του χρόνου. Έγινε η λέσχη του εθνικοτοπικού συλλόγου, η λέσχη των ηλικιωμένων, ακόμη και το γνωστό μπιλιάρδο.

Σήμερα βέβαια ο κοινωνικός ρόλος του δεν είναι πια ο ίδιος. Οι άνθρωποι επικοινωνούν με χίλιους άλλους τρόπους. Δεν είναι πια το κέντρο της κοινωνικής ζωής τους.

Το καφενείο των αδελφών Οικονομάκου στο Μόντρεαλ τη δεκαετία του 1920.

Olympia Café στο Μόντρεαλ, (1921).

Μετά τις χαρές, οι λύπες...

Ο θάνατος σφραγίζει πάντα την ανθρώπινη πορεία. Στην «ξένη» γη ο πόνος του θανάτου ήταν ακόμη πιο αβάστακτος. Ιδιαίτερα για τους πρώτους μετανάστες που ήταν αποκομμένοι από την πατρίδα. Η συμπαράσταση και η βοήθεια σ' αυτές τις περιστάσεις απάλυνε τον πόνο. Οι πρώτοι μετανάστες αλλά και οι σημερινοί Ελληνοκαναδοί παραμερίζουν τις όποιες διαφορές μπροστά στο χαμό ενός συμπατριώτη τους και παραστέκονται στην οικογένεια. Όπως αναφέραμε και παραπάνω οι Ελληνοκαναδοί διατήρησαν και στη δύσκολη αυτή στιγμή τα έθιμα της πατρίδας.

Στο νεκροταφείο του Mont Royal στο Μόντρεαλ. Έλληνες ιερείς και συγγενείς αποχαιρετούν το νεκρό μετά τον ενταφιασμό. Εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες Έλληνες είναι θαμμένοι εδώ. Όμως πολλοί Έλληνες - αυτοί φυσικά της πρώτης γενιάς - προτιμούν να μεταφερθούν στην Ελλάδα μετά θάνατον, για να ταφούν κοντά στους δικούς τους, στη γη των πατέρων τους.